

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษา พยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1*

The Relationships between Selected Factors and Nursing Students' Learning Outcome in Maternal-Newborn and Midwifery Nursing Practicum I at Saint Louis College*

บทความวิจัย

มาลีวัล เลิศสาครศิริ**

Maleewan Lertsakornsiri, R.N., B.Sc., M.Sc., Ph.D.**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ จำนวน 103 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 102334 ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2555 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 9 คน และตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล การฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงาน และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านและหาค่าความเที่ยงด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้เท่ากับ .643, .948, .924 และ .939 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ คณะแผนกเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความเครียดขณะฝึกปฏิบัติ ไม่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละด้านและโดยรวม สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ สัมพันธภาพกับเพื่อน และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาโดยรวมทั้ง 6 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ($p = .281, .299$ และ $.231$ ตามลำดับ) ส่วนพฤติกรรมการสอนอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง และที่พักอาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละด้านและโดยรวม จากผลการศึกษาครั้งนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญที่อาจารย์ควรจัดกิจกรรมเพิ่มในภาคทฤษฎี เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกปฏิบัติ ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และจัดสิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกปฏิบัติที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

คำสำคัญ : ปัจจัยคัดสรร ผลลัพธ์การเรียนรู้, นักศึกษาพยาบาล, ฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

Corresponding Author: *ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ (Saint Louis College)

**รองศาสตราจารย์ กลุ่มวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

E-mail: maleewan@saintlouis.or.th

Abstract

The purpose of this study was to study the relationships between internal and external factors affecting nursing students' learning outcome in Maternal-Newborn and Midwifery Nursing Practicum I at Saint Louis College. The population was composed of 103 third year nursing students, who registered 102334 Maternal-Newborn and Midwifery Nursing Practicum I in the academic year 2012. The data were collected by focus group, two groups with each group of nine students and questionnaires which were divided into five main parts: 1) demographic information 2) Attitude to professional nursing 3) Maternal-Newborn and Midwifery nursing practice I 4) stress during practice and 5) learning outcomes from Thai Qualifications Framework for Higher Education. The research measurements were validated by three experts and the reliability of the questionnaire by using Cronbach's Alpha Coefficient were .643, .948, .924 and .939, respectively. The data were analyzed by using content analysis, descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results of this study indicated that the internal factors such as the average grade point, attitude to professional nursing and stress during practice were not correlated with each aspect and the whole of learning outcomes from Thai Qualifications Framework for Higher Education. The external factors such as course management in practice, the relationships with friends and environment to practice had low positive relationship with the six aspects of learning outcomes from Thai Qualifications Framework for Higher Education at statistically significant level .05 and .01 ($p = .281, .299$ and $.231$, respectively) However, the teaching behavior of teachers/preceptors and home were not correlated with the learning outcomes. This study suggests that the important things was teacher should add activities in the theory in order to prepare the nursing students before practice, promote interpersonal and set environment in the practice unit for to increase nursing students' learning outcome.

Keywords: Selected Factors, Learning Outcomes, Nursing Students, Maternal-Newborn and Midwifery Nursing Practicum I

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์เป็น การจัดการศึกษาที่เตรียมพยาบาล ให้เป็นผู้ที่มีความสามารถ ทั้งในด้านวิชาการและมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ตามลักษณะของวิชาชีพ ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนทั้งภาค ทฤษฎี และภาคปฏิบัติ เพื่อผลิตบุคลากรทางวิชาชีพการ พยาบาลให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการศาสตร์สาขานี้เป็น อย่างดี เพื่อความปลอดภัย และความมั่นใจของผู้รับบริการ พร้อมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพในการปฏิบัติการพยาบาล สามารถใช้ความรู้และทักษะต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวมถึง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับ ปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2552 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะความ

สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552) ดังนั้นการจัดการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตในแต่ละรายวิชาทั้งภาคทฤษฎี และปฏิบัติ จึงต้องจัดประสบการณ์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาล ศาสตร์ พ.ศ. 2552 ทั้ง 6 ด้าน ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนใน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ ซึ่งเป็นรายวิชาหนึ่งในหมวดวิชาชีพหลักสูตรพยาบาลศาสตร บัณฑิตที่มีความสำคัญยิ่งวิชาหนึ่ง จัดให้มีการฝึกปฏิบัติการ พยาบาลในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด ระยะหลังคลอด และ ทารกแรกเกิด ในสภาวะปกติและที่มีภาวะแทรกซ้อน โดยใช้

กระบวนการพยาบาลในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมบนพื้นฐานทฤษฎีการดูแลด้วยความเอื้ออาทร ผีกิวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะสุขภาพ ประเมินและดูแลภาวะสุขภาพ การสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันปัญหาสุขภาพ สร้างสัมพันธภาพระหว่างบิดา มารดา ทารก และครอบครัว ให้การพยาบาลโดยคำนึงถึงสิทธิผู้ใช้บริการ และกฎหมายวิชาชีพ เลือกใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งเสริมสร้างศักยภาพบุคคลครอบครัวในการดูแลตนเอง มีประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ มีเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนที่ดี นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาว่า “ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” ผู้เรียนจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญยิ่งที่จะทำให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ แต่จากการศึกษาพบว่าการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในภาคปฏิบัติทำให้นักศึกษามีความกังวลสูงกว่าการเรียนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน หรือการฝึกปฏิบัติในห้องปฏิบัติการพยาบาล (Shipton, 2002; Becker & Neuirth, 2002) เนื่องจากนักศึกษาต้องลงมือปฏิบัติจริงกับผู้รับบริการที่ประสบความทุกข์ทรมาน เผชิญกับความเจ็บป่วย ประสบเหตุการณ์ที่ตึงเครียดหรือเศร้าเสียใจ ต้องตระหนักในเรื่องของกฎระเบียบ ข้อบังคับ วินัย และความรับผิดชอบสูงในการปฏิบัติการพยาบาล ต้องมีการปรับตัวในการสร้างสัมพันธภาพกับบุคลากรในทีมสุขภาพหลายฝ่าย ผู้รับบริการและญาติ รวมทั้งอาจารย์พยาบาลหรือพยาบาลพี่เลี้ยงซึ่งแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งด้านการศึกษาอารมณ์ สังคม และสิ่งแวดล้อม (อัศวินี นามะกันดา และคณะ, 2551) จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเครียดมาก เป็นผลให้นักศึกษาไม่สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ดี ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ และความมั่นใจในการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ (Jordan & Farley, 2008) จากการศึกษาของสุมาลี จุมทอง และคณะ (2552) พบว่า ประสบการณ์ความเครียดของนักศึกษาพยาบาลจากการฝึกปฏิบัติงานในห้องคลอด นักศึกษามีความเครียดซึ่งเป็นความรู้สึกตึงเครียด วิดกกังวล และกลัวการฝึกภาคปฏิบัติในห้องคลอด ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติงานในส่วนของห้องคลอดซึ่งจัดได้ว่าเป็นภาวะที่

ค่อนข้างวิกฤตในการปฏิบัติงาน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดความมั่นใจ และเชื่อมั่นความสามารถของตนเองที่จะทำคลอดเพื่อให้เกิดความปลอดภัยทั้งมารดา และทารกแรกเกิด ถึงแม้ว่าจะมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านทฤษฎี และฝึกปฏิบัติกับหุ่นจำลองในห้องปฏิบัติการพยาบาลในระดับหนึ่ง (มาลีวัลเลิศสาครศิริ และคณะ, 2555) และจากการศึกษาของสุภาพ ไชยแท้ และคณะ (2547) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก และความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดอยู่ในระดับสูง ปัจจัยด้านการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอดของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การรับรู้ต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิก ด้านนักศึกษาพยาบาลประจำการ และสภาพแวดล้อมในห้องคลอด ทั้งนี้จะพบว่าปัจจัยด้านตัวนักศึกษา เจตคติต่อการพยาบาล การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล และสภาพแวดล้อมทางคลินิกมีผลต่อการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลในห้องคลอด ทั้งนี้ในการจัดประสบการณ์และประเมินผลการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ที่ผ่านมานั้นจะให้ครอบคลุมผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ทั้ง 6 ด้าน แต่ยังไม่ได้ศึกษาวิเคราะห์ว่าผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์เป็นเช่นไร และมีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ซึ่งมีไขเฉพาะในห้องคลอดแต่จะครอบคลุมทั้งในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด ระยะหลังคลอด และทารกแรกเกิด โดยศึกษาปัจจัยภายใน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพ การพยาบาล ความเครียดในการฝึกปฏิบัติงาน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนอาจารย์นิเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยง สัมพันธภาพกับอาจารย์/เพื่อน สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม และที่พักอาศัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

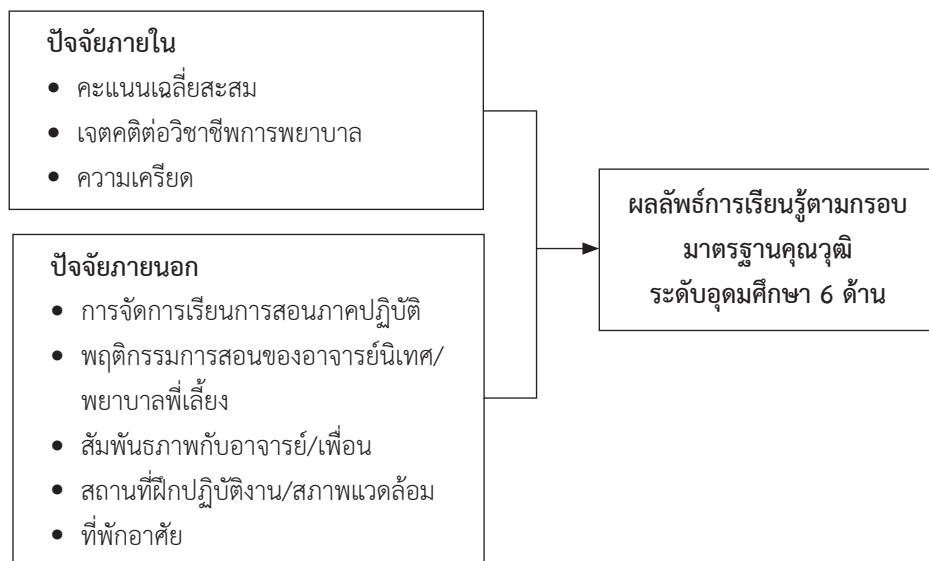
สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาทบทวนงานวิจัย พบว่า ปัจจัยภายใน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความเครียด ส่วนปัจจัยภายนอก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนอาจารย์ในเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยง สัมพันธภาพกับเพื่อน สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม และที่พักอาศัย ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้ที่สำคัญ มีอยู่ 2 ปัจจัย คือ ตัวผู้เรียน และสิ่งแวดล้อมของผู้เรียน โดยด้านตัวผู้เรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบทางด้าน

ปัญญา ได้แก่ เชาวน์ปัญญา ความรู้พื้นฐานหรือความรู้เดิมของผู้เรียน ส่วนองค์ประกอบด้านอารมณ์ ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน ความสนใจ เจตคติ ความนึกคิด การปรับตัว และลักษณะทางบุคลิกภาพอื่น ๆ ดังนั้นปัจจัยภายในจึงเลือกศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความเครียด ส่วนองค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ วัฒนธรรมเฉพาะกลุ่มสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว ที่อยู่อาศัย ความคาดหวังของบิดามารดา ลักษณะและบรรยากาศของสถานที่เรียน รวมทั้งหลักสูตร และคุณภาพของการสอน ทั้งนี้ ฮันเตอร์ และเรเวิร์ท (Hunter & Ravert, 2010) กล่าวว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาการติดต่อสื่อสารทักษะทางการพยาบาลที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับการศึกษาของ สุคนธ์ กุรัตน และพัชร ภาระโซ (2553) เกี่ยวกับสภาพความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่เกี่ยวข้องกับสภาพและความต้องการการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา สิ่งสนับสนุนของแหล่งฝึก และการเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้นักศึกษา ซึ่งสามารถแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1
ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชา 102334 ปฏิบัติการ

พยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2555
จำนวน 103 คน และยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยครั้งนี้

การพิทักษ์สิทธิประชาชน ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูล
จากนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่เต็มใจเข้าร่วมโครงการ โดย
เซ็นยินยอมในแบบฟอร์มการยินยอมเข้าร่วมการวิจัย (Consent
form) ผู้ที่เข้าร่วมโครงการสามารถถอนจากการเข้าร่วม
โครงการได้ตลอดเวลาโดยไม่มีข้อผูกมัดใด ๆ การบันทึกข้อมูล
ใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตจากผู้เข้าร่วมโครงการ การนำเสนอ
ข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวมไม่ชี้เฉพาะว่าข้อมูลนั้น ๆ เป็นของ
ใคร และได้รับอนุมัติด้านจริยธรรมโดยคณะกรรมการจริยธรรม
การวิจัยของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2555

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์
และแบบสอบถาม โดยแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ
ข้อมูลส่วนบุคคล และคำถามการสนทนา ได้แก่ ความรู้สึกรู้สีก่อ
ต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา
ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ที่มีผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละ
ด้านของการฝึกปฏิบัติงาน ปัญหาหรืออุปสรรค ความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะในการฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา ทารก
และการผดุงครรภ์ 1 สำหรับแบบสอบถาม มี 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ
คะแนนเฉลี่ยสะสม ที่พักอาศัย และค่าใช้จ่ายในการศึกษา
จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ที่ผู้วิจัยจัด
ทำขึ้นตามแนวคิดองค์ประกอบเจตคติของเอจเซน (Ajzen,
2005) ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ ลักษณะเป็นข้อความเชิง
บวกและเชิงลบ ลักษณะของคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณ
ค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 การฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก
และการผดุงครรภ์ 1 ที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ
สุปราณี ฉาววิจิตร (2552) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 55 ข้อ
ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ
2) ด้านพฤติกรรมการสอนของอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง
3) ด้านสัมพันธภาพกับอาจารย์ 4) ด้านสัมพันธภาพกับเพื่อน
และ 5) ด้านสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม ลักษณะของ
คำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 ความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานที่ผู้วิจัย
ดัดแปลงจากแบบสอบถามความเครียดของกรมสุขภาพจิต
กระทรวงสาธารณสุข (2541) จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 5 ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยใช้กรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิอุดมศึกษาแห่งชาติ และลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของ
สภาการพยาบาล (ดรุณี รุจกรกานต์, 2553) ประกอบด้วย
คำถามจำนวน 36 ข้อทั้ง 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านทักษะความ
สัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะการ
วิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ลักษณะของคำตอบ
เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การแปล
ผลคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 ระดับน้อยมาก คะแนนเฉลี่ย 1.50-
2.49 ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 ระดับมาก และคะแนนเฉลี่ย 4.50-
5.00 ระดับมากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามผ่านการตรวจสอบ
ความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน และนำ
ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์
เกื้อการุณย์ มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช จำนวน 45 คน แล้ว
นำมาหาความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์
แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
ได้ค่าความเที่ยง ดังนี้ 1) เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล เท่ากับ
.643 2) การฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการ
ผดุงครรภ์ 1 เท่ากับ .948 3) ความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงาน
เท่ากับ .924 และ 4) ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .939

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์
สำหรับการสนทนากลุ่ม และแบบสอบถาม เริ่มเก็บข้อมูล
ระหว่างเดือนกันยายน - ธันวาคม 2555 โดยผู้วิจัยนัดวัน เวลา
กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ที่ลงทะเบียน
เรียนวิชา 102334 ปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการ
ผดุงครรภ์ 1 ซึ่งได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ วิธีการตอบแบบสอบถาม
อย่างละเอียด นักศึกษาใช้เวลาตอบแบบสอบถามประมาณ
30 นาที ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
ทุกฉบับ ที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 103 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับการสนทนากลุ่มแบ่งเป็น 2 กลุ่มย่อย

จำนวนกลุ่มละ 9 คน ใช้เวลาสนทนากลุ่มละ 45 นาที ที่ฝึกปฏิบัติงานโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า ในวันที่ 14 ธันวาคม 2555 และโรงพยาบาลกลางในวันที่ 19 ธันวาคม 2555

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพรรณนา หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย

จากการสนทนากลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ที่ฝึกปฏิบัติงานโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และโรงพยาบาลกลาง สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ความรู้สึกต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ที่มีผลต่อการเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 การปฐมนิเทศ มีผลต่อการเรียนรู้ในการขึ้นฝึกปฏิบัติงาน เพราะเป็นการเตรียมความรู้ เป็นการสร้างความมั่นใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น โดยนักศึกษากล่าวว่า “ได้ทบทวนการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี เพื่อนำไปปฏิบัติงานการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ทราบรายละเอียดในการปฏิบัติงานว่าเราจะต้องไปทำอะไรบ้างเมื่อขึ้นปฏิบัติงานจริง”

1.2 การสอนของอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง ซึ่งการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละครั้ง อาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยงจะมีส่วนช่วยให้นักศึกษาปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ โดยสอนให้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์สำคัญก่อน-หลัง ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติกับคนไข้ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดน้อยที่สุด โดยนักศึกษากล่าวว่า “ทำให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติขยัน และมุ่งมั่นที่จะหาความรู้ที่จะตอบคำถามอาจารย์นิเทศให้ได้”

1.3 สัมพันธภาพกับเพื่อนจากการฝึกปฏิบัติงาน ในแต่ละโรงพยาบาล อาจารย์จะคละนักศึกษาขึ้นปฏิบัติงานด้วยกันส่งผลให้นักศึกษาได้รู้จักนิสัยใจคอของเพื่อนมากขึ้น สนทนากันมากขึ้น มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยนักศึกษากล่าวว่า “เราได้ทำงานกับเพื่อนหลาย ๆ คน บางครั้งจากการ

ที่ไม่สนิทกันก็ทำให้นักศึกษาสนิทกันมากยิ่งขึ้น สามัคคี รัก และช่วยเหลือกัน”

1.4 สภาพแวดล้อม และสถานที่ในการฝึกปฏิบัติงาน เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยกล่าวว่า “มีการจัดเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์การแพทย์อย่างมีระบบระเบียบ ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถหยิบใช้ของได้อย่างสะดวก”

2. การฝึกปฏิบัติวิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม เมื่อนักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลผดุงครรภ์ นักศึกษาจะรับบอกอาจารย์นิเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยงทันที เพราะการกระทำนั้นอาจส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายได้ถึงแม้จะเป็นการกระทำผิดไม่ร้ายแรงก็ตาม เนื่องจากนักศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจากอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง พ่อแม่ และเกิดจากการเรียนรู้จากตัวนักศึกษาเอง 2) ทักษะด้านความรู้ ในขณะที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานอาจารย์นิเทศตั้งคำถามเพื่อให้นักศึกษาคิดด้วยตนเองก่อน เมื่อนักศึกษาตอบไม่ได้อาจารย์ก็จะให้นักศึกษาไปค้นคว้าและจำได้ในสิ่งที่ตนผิดพลาด 3) ทักษะด้านปัญญานักศึกษารู้จักปรับตัว ปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและต้องคิดพิจารณาให้ถี่ถ้วนก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกับผู้ป่วยเพื่อที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วยให้ได้มากที่สุด 4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ นักศึกษาต้องสร้างความสัมพันธ์ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคคลอื่น มีความรับผิดชอบ ต่อผู้ป่วยของตนเอง เพราะอาจารย์จะมอบหมายให้ดูแลคนไข้แบบหนึ่งต่อหนึ่ง และในการปฏิบัติงานอาจารย์ได้มอบหมายหน้าที่ของแต่ละคนให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นักศึกษามีความรับผิดชอบต่อตนเองในการหาความรู้เพิ่มเติมในการปฏิบัติงานเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่จะเกิดขึ้น และมีความรับผิดชอบต่องานที่อาจารย์มอบหมายงานให้หลังลงวอร์ดแล้ว 5) ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี ในการฝึกปฏิบัติงานทำให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการคำนวณ เชิงวิเคราะห์ตัวเลขเพิ่มขึ้น เช่น การคำนวณน้ำเกลือ การคำนวณเพื่อหาค่า EDC, LMP เป็นต้น 6) ทักษะการปฏิบัติเชิงวิชาชีพ ทำให้นักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์เพิ่มมากขึ้น เพราะการได้ฝึกปฏิบัติบ่อยๆ ทำให้นักศึกษามีความละเอียดรอบคอบเพิ่มขึ้น

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในการ

ฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของ
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ทั้งรายด้านและโดยรวม พบว่า
นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.92
อยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ด้านคุณธรรม จริยธรรม มีคะแนน
เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.54 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ

ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ
มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับมาก และคะแนนเฉลี่ย
ต่ำสุดเท่ากับ 3.55 คือ ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ ซึ่งอยู่
ในระดับมากเช่นกัน ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละด้านและ
โดยรวม ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 (N = 103)

ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.54	.41	มากที่สุด
ด้านความรู้	3.75	.52	มาก
ด้านทักษะทางปัญญา	3.61	.55	มาก
ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ	4.26	.49	มาก
ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.82	.51	มาก
ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ	3.55	.59	มาก
รวม	3.92	.37	มาก

ซึ่งเมื่อพิจารณาผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน
คุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละรายด้าน ดังนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า ประเด็นมีความ
รักความหวังดีต่อเพื่อนร่วมงาน/ผู้บังคับบัญชามีคะแนนเฉลี่ย
สูงสุดเท่ากับ 4.71 และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.17 คือ
ไม่ตอบโต้เมื่อผู้อื่นพูดจาเสียดสี ว่าร้าย ซึ่งอยู่ในระดับมาก

2. ด้านความรู้ พบว่า ประเด็นมีการเรียนรู้ ศึกษา
ค้นคว้าเพิ่มเติม และแสวงหาความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาตนเอง และ
พัฒนางานมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.06 และคะแนนเฉลี่ย
ต่ำสุดเท่ากับ 3.39 คือ รอบรู้ในสาขาวิชาการพยาบาลมารดา
ทารก และการผดุงครรภ์ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

3. ด้านทักษะทางปัญญา พบว่า ประเด็นมีความคิด
ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีปฏิภาณ และไหวพริบในการแก้
ปัญหาเฉพาะหน้าโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานได้มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด
เท่ากับ 3.70 และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.50 คือ มีความ
กล้าแสดงออกซึ่งวิสัยทัศน์ในด้านต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในระดับมาก

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความ
รับผิดชอบ พบว่า ประเด็นมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานมี
คะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด และ
คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.92 คือ มีความเป็นผู้นำ และผู้ตาม
ที่ดี ซึ่งอยู่ในระดับมาก

5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร
และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ประเด็นสามารถใช้
ภาษาไทยเพื่อการติดต่อสื่อสาร (การพูด การอ่าน การเขียน)
มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.33 คะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ
2.98 คือ สามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการติดต่อสื่อสาร
(การพูด การอ่าน การเขียน) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

6. ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ พบว่าประเด็นงาน
ที่ได้รับมอบหมายมีคุณภาพถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์มีคะแนน
เฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.67 และคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.40 คือ
ชำนาญ/มีทักษะในการปฏิบัติงาน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง

ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาค
ปฏิบัติ สัมพันธภาพกับเพื่อนและสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพ
แวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกระดัดต่ำกับผลลัพธ์การเรียนรู้
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาโดยรวมทั้ง 6 ด้าน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ($p = .281, .299$
และ .231 ตามลำดับ) สำหรับพฤติกรรมการสอนอาจารย์นิเทศ/
พยาบาลพี่เลี้ยง ที่พักอาศัย และปัจจัยภายใน ได้แก่ คะแนน
เฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความเครียด
ขณะฝึกปฏิบัติไม่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ตาม
กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละด้านและ
โดยรวม ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา
ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 (N=103)

ผลลัพธ์การเรียนรู้	1	2	3	4	5	6	7
ปัจจัยภายใน							
• คะแนนเฉลี่ยสะสม	.117	-.071	.024	-.021	-.033	.035	.009
• เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล	.166	.045	-.029	.059	.185	.067	.107
• ความเครียด	.048	-.017	-.087	-.122	-.110	-.103	-.096
ปัจจัยภายนอก							
• การจัดการเรียนการสอนปฏิบัติ	.187	.243*	0.124	.225*	.257**	.191	.281**
• พฤติกรรมการสอนอาจารย์นิเทศ/ พยาบาลพี่เลี้ยง	.132	.005	-.057	.157	.088	.149	.107
• สัมพันธภาพกับอาจารย์	.185	.218*	.074	.112	.012	.196*	.183
• สัมพันธภาพกับเพื่อน	.291**	.092	.332**	.342**	.202*	0.08	.299**
• สถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม	.157	.089	.152	.213*	.255**	.148	.231*
• ที่พักอาศัย	-.016	.094	-.053	-.135	-.169	.034	-.054

*p< 0.05, ** p< 0.01

หมายเหตุ 1 หมายถึง ด้านคุณธรรม จริยธรรม
2 หมายถึง ด้านความรู้
3 หมายถึง ด้านทักษะทางปัญญา
4 หมายถึง ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ
5 หมายถึง ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
6 หมายถึง ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพ
7 หมายถึง โดยรวมทั้ง 6 ด้าน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยภายใน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสม เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานไม่มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในแต่ละด้านและโดยรวม ทั้งนี้โดยพบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม 2.50-2.99 คิดเป็นร้อยละ 56.31 คะแนนเฉลี่ยเจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาลโดยรวมเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับดี ขณะที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความเครียดขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 ระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการวิจัยของมาลีวัล เลิศสาครศิริ (2555) ที่พบว่า ความเครียดนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษาที่พบว่า การฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน

ภาคปฏิบัติ พฤติกรรมการสอนของอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง สัมพันธภาพกับอาจารย์ สัมพันธภาพกับเพื่อน และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม ที่นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ประเมินในระดับดีถึงดีมาก จากการสนทนากลุ่มที่พบว่า การสอนของอาจารย์นิเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยงมีส่วนช่วยให้นักศึกษาปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ โดยสอนให้ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์สำคัญก่อน-หลังก่อนที่จะนำไปปฏิบัติกับคนไข้ เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดหรือผิดพลาดน้อยที่สุด ผลการศึกษานี้ระดับความเครียดของนักศึกษาขณะฝึกปฏิบัติงานสอดคล้องกับผลการวิจัยของลิน (Lin, 2006), คริส และคณะ (Chris et al., 2011) ที่พบว่าความเครียดของนักศึกษาพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่บางการศึกษาพบว่า ความเครียด และความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางจนถึงมาก (Singh et al., 2011; Nancy, 2011; Kurebayashi et al.,

2012) นอกจากนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี จุมทอง (2552) ที่พบว่า นักศึกษามีความเครียดซึ่งเป็นความรู้สึกตื่นเต้นวิตกกังวล และความรู้สึกกลัวการฝึกภาคปฏิบัติในห้องคลอด ความวิตกกังวลกับเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ คิดว่าทักษะการทำคลอดยากเกินความสามารถ สภาพแวดล้อมที่วิกฤติของห้องคลอด กลัวอันตรายที่จะเกิดกับมารดาและทารกจากการปฏิบัติการพยาบาลของตน ทั้งนี้เพราะการฝึกทำคลอดหุ่นกับการทำคลอดในสถานการณ์จริงมีความแตกต่างกัน และการศึกษาของอัครวิณี นามะกันคำ และคณะ (2551) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 59.81 ประเมินความเครียดขณะฝึกปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามแตกต่างจากการศึกษาของลิมรวงกรง (Limruangrong, 2002) ที่พบว่า นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตรมหาวิทยาลัทยมหิดลมีความเครียดขณะฝึกปฏิบัติงานห้องคลอดอยู่ในระดับต่ำ การศึกษาของรัตนาสิริพงศ์ และคณะ (Ratanasiripong et al., 2012) ที่ได้ศึกษาความเครียดของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเครียดระดับปกติหรือไม่เครียด

สำหรับปัจจัยภายนอก ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ สัมพันธภาพกับเพื่อน และสถานที่ฝึกปฏิบัติงาน/สภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาโดยรวมทั้ง 6 ด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ($p = .281, .299$ และ $.231$ ตามลำดับ) สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านคุณธรรม จริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ได้มีการปลูกฝังคุณธรรม 12 ประการให้กับนักศึกษาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับผลการสนทนากลุ่มที่นักศึกษากล่าวว่า เมื่อนักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลผิพพลาต นักศึกษาจะรีบบอกอาจารย์นเทศหรือพยาบาลพี่เลี้ยงทันที เพราะการกระทำนั้นอาจส่งผลให้ผู้ป่วยได้รับอันตรายได้ ถึงแม้จะเป็นการกระทำผิดไม่ร้ายแรงก็ตาม เนื่องจากนักศึกษาได้รับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจาก

อาจารย์นเทศ/พยาบาลพี่เลี้ยง พ่อแม่ และเกิดจากการเรียนรู้จากตัวนักศึกษาเอง ส่งผลให้นักศึกษามีการตัดสินใจเช่นนั้น นอกจากนี้อาจารย์นเทศได้มีการสอดแทรกธรรมะทุกวัน ซึ่งส่วนนี้ช่วยปลูกฝังให้นักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลด้วยความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อการทำงาน และมีความอ่อนน้อมสุภาพต่อบุคลากรของโรงพยาบาลทำให้นักศึกษาเป็นที่รักของทุกคน ส่งผลให้นักศึกษาได้รู้ว่าการที่เราประพฤติปฏิบัติตัวดีจะเป็นที่รักใคร่ของทุกคน นักศึกษาจึงเลือกที่จะปฏิบัติเช่นนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของสุวคนธ์ กุรัตน และพัชรี ภาระโช (2553) ที่ทำการศึกษาสภาพความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม ที่พบว่า 1. นักศึกษามีความคิดเห็นว่าสภาพการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษา ในด้านการวางแผนการสอน และการนิเทศด้านการดำเนินการสอน และด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ 5) ด้านทักษะในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 6) ด้านทักษะการปฏิบัติทางวิชาชีพอยู่ในระดับมากทุกด้าน 3. ความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ นักศึกษามีความต้องการแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย เช่นเดียวกับการศึกษาของ ฮันเตอร์ และเรเวิร์ต (Hunter & Ravert, 2010) ที่พบว่า ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาการติดต่อสื่อสาร ทักษะทางการพยาบาลที่เพิ่มขึ้น การพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะ

อาจารย์ควรจัดกิจกรรมเพิ่มในภาคทฤษฎีนอกเหนือจากปฐมนิเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของนักศึกษา ก่อนฝึกปฏิบัติ ส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และจัดสิ่งแวดล้อมในสถานที่ฝึกปฏิบัติที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2541). *การพัฒนาแบบประเมินและการวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง สำหรับประชาชนไทยด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔*. ราชกิจจานุเบกษา 31 สิงหาคม 2552.
- ดรณี รุจกรกานต์. (2553). *แนวทางการพัฒนาหลักสูตรตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์*. นนทบุรี : สภาการพยาบาล.
- มาลีวัล เลิศสาครศิริ, วรณิ เดียววิเศษ และ สุรัตน์ สุวารี. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติการพยาบาลทางสูติศาสตร์ของนักศึกษาพยาบาลสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ* 35. (เมษายน - มิถุนายน) : 90-99.
- สุคนธ์ กุรัตน์ และพัชรี ภาระไข. (2553). การศึกษาสภาพความต้องการการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม. มหาสารคาม : วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม.
- สุปราณี ฉายวิจิตร. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความเครียดและการเผชิญความเครียดของนักศึกษา. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี*. 20(2) : 49-58.
- สุภาพ ไทยแท้ และคณะ. (2547). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมทางคลินิกและความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด. *วชิรเวชสาร* 47(3) : 197-206.
- สมาลี จุมทอง, ดุษฎี โยเหลา, งามตา วรินทร์านนท์ และ สุธัญ ภู่ง. (2552). ประสบการณ์ความเครียดและวิธีการเผชิญความเครียดของนักศึกษาพยาบาลจากการเรียนภาคปฏิบัติในห้องคลอด. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*. 15(1) : 39-56.
- อัศวินี นามะกันคา และคณะ. (2551). ความเครียด และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียดของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติงานที่หอผู้ป่วย. *พยาบาลสาร* 35(2) : 26-36.
- Ajzen, I. (2005). *Attitudes, personality, and behavior*. 2nd ed. Milton-Keynes England: Open University Press/Mc Graw-Hill.
- Becker, M.K. & Neuirth, J.N. (2002). Teaching strategy to maximize clinical experience with beginning nursing students. *Journal of Nursing Education* 41(2) : 89-91.
- Chris, G., Martin, D., & Marianne., M. (2011). Stress, coping and satisfaction in nursing students. *Journal of Advanced Nursing* 67(3) : 621-632.
- Jordan, R. & Farley, C.L. (2008). The confidence to practice midwifery: Preceptor influence on student self-efficacy. *Journal of Midwifery & Women's Health* 53(5) : 413-20.
- Hunter, C. & Ravert, P.K. (2010). Nursing students' perceptions of learning outcomes throughout simulation experiences. *Undergraduate Research Journal for the Human Science* 12(31) : 1-10.
- Kurebayashi, L.F.S., Prado, J. M.D., & Silva, M.J.P. (2012). Correlations between stress and anxiety levels in nursing students. *Journal of Nursing Education and Practice* 2(3) : 128-134.
- Limruangrong, P. (2002). Stress and coping process during the practice in labour room of the nursing student, Faculty of Nursing, Mahidol University. *Journal of Nursing Science* 2(2) : 49-65.
- Lin, C.K. (2006). *Perceived stress and coping strategies of baccalaureate nursing students in clinical practice*. The Thesis in Master of Nursing at the University of Hong Kong.
- Nancy, R.K. (2011). Stress and coping strategies among nursing students. *Nursing and Midwifery Research Journal* 7(4) : 141-151.